МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ НАВЧАННЯ

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
для студентів спеціальності
А4 Середня освіта (Географія)
Освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр»

Тернопіль 2026

Заставецька Л. Б., Сивий М.Я., Альтгайм Л. Б., Мариняк Я.О. Таранова Н. Б. Програма комплексного кваліфікаційного екзамену для студентів спеціальності А4 Середня освіта (Географія). Освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр». Тернопіль, 2026. 20 с.

Програма обговорена та схвалена на засіданні кафедри географії та методики її навчання (Протокол № 1 від 1.09.2026 р.)

Програма обговорена та схвалена на Науково-методичній комісії географічного факультету (Протокол № 1 від 16.09.2026 р.)

Затверджено на засіданні вченої ради географічного факультету (Протокол №1 від 16.09.2026 р.)

ЗМІСТ

1. Вступ …….. 4
2. Зміст кваліфікаційного екзамену……..... 5
3. Методика та форма проведення кваліфікаційного екзамену…….. 11
4. Критерії оцінювання ……...……. 11
5. Список джерел інформації …….. 15

1. ВСТУП

Програму комплексного кваліфікаційного екзамену розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів за спеціальністю А4.07 Середня освіта (Географія) другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Мета комплексного кваліфікаційного екзамену – виявлення рівня засвоєння теоретичних знань і практичних навичок студентів, їх відповідності вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

На комплексний кваліфікаційний екзамен зі спеціальності виносяться питання з усіх нормативних дисциплін які за змістом згруповано у блоки: Історія та методологія географічної науки, Прикладна фізична географія, Сучасні концепції суспільної географії, Географія мінеральних ресурсів України, Методика навчання географії. Програма комплексного кваліфікаційного екзамену підготовлена на основі програм дисциплін, що увійшли до її складу і не є їх повторенням.

Білети з комплексного кваліфікаційного екзамену включають наступні види завдань: 3 запитання, рівноцінні за складністю, одне з яких націлене на відображення знань із суспільної географії, історії географічної науки, друге – із фізичної географії, а третє – із методики навчання географії. Кваліфікаційний екзамен проводиться в усній формі.

Для успішного складання екзамену необхідне виконання наступних умов: глибокий рівень володіння теоретичним та практичним матеріалом, визначеним навчальними програмами фахових дисциплін; усвідомлення програмного матеріалу і самостійність міркувань; використання нової наукової інформації; вміння логічно мислити тощо.

У процесі підготовки до комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціальності студенти повинні спиратись на знання, які вони набули в процесі вивчення дисциплін професійної підготовки, власний досвід набутий під час проходження педагогічної практики.

Програма кваліфікаційного іспиту визначається загальними та спеціальними (фаховими) компетентностями, які підлягають оцінюванню відповідно до освітньої програми підготовки фахівця з основної освітньої програми (спеціальності).

Проведення комплексного кваліфікаційного екзамену здійснюється відкрито і гласно. В умовах, коли можливості фізичного відвідування приміщень університету випускниками обмежені або відсутні, традиційні інструменти атестації не можуть бути застосовані з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини), у ТНПУ як правило, застосовується дистанційна або змішана форма проведення атестації.

2. ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Перелік запитань з курсу «Історія та методологія географічної освіти»

1.Місце географії в системі наук. Загальний об'єкт дослідження географічної науки: підходи до означення (геосферний, ландшафтний, геосистемний, середовищний, ноосферний).

2. Наукові підходи до періодизації розвитку географічної науки. Етапи розвитку теорії і методології географічної науки.

3. Головні парадигми сучасної географії.

4. Еволюція поглядів на об'єкт і предмет географії та наукові школи (класичний період).

5. Географічні погляди Геродота. Опис Скіфії.

6. Розвиток географічних знань і уявлень та ідей у XVII ст.

7. Новаторський зміст «Географії» Б. Варена

8. Еволюція поглядів на об'єкт і предмет географії та наукові школи (нові часи).

9. Німецька школа першої половини XIX ст. та її вплив на розвиток географічної науки у світі. О. Гумбольдт основоположник сучасної природничої географії, К. Ріттер – основоположник суспільної географії.

10. Географічні уявлення про Україну у XVIII ст.. Ґенеза українського відродження XIX ст.

11. Німецька антропогеографічна школа Ф. Ратцеля. Хорологічна концепція А. Геттнера.

12. Школа П. Відаля де ля Бляша, Е. Реклю.

13. Штандортні теорії в економічній географії (Й. Тюнен, А. Вебер).

14. Географія України у новітні часи. Розвиток географічних ідей у другій половині XIX – початку XX ст..

15. Академік Степан Рудницький - фундатор української географії.

16. Академік П. Тутковський - організатор української фізико-географічної науки.

17. Основні питання теорії зарубіжної географії у XX ст..

18. Географія у Німеччині після першої світової війни (геополітичні концепції, математико – авангардистська).

19. Англо-американська географія (концепція унікальності (хорологізма), історико-географічної школи, регіональна наука, радикальна географія, бігевіористична та гуманістична географія).

20. Розкрити співвідношення між поняттями «Історія української географії», «Історична географія», «Історія територіальних відкриттів».

21. Періодизація історії української географії за С. Рудницьким, Я. Жупанським, О. Шаблієм, М. Пістуном.

22. Структура географічної науки. Сутність і критерії класифікації науки. Схеми класифікації географічної науки.

23. Сучасна системна класифікації географічної науки. Дивергентні географічні науки. Конвергентні географічні науки.

24. Зміст і завдання природничої географії. Структурування природничої географії.

25. Система науково природничого-географічного географічного знання. Закони і закономірності природничої географії.

26. Сучасні тенденції розвитку природничої географії.

27. Зміст і завдання суспільної географії. Об'єкт дослідження суспільної географії. Предмет дослідження суспільної географії.

28. Сучасні тенденції розвитку суспільної географії.

29. Розвиток модерної суспільної географії в Україні (О. Шаблій, О. Топчієв, Л. Нємець, Я. Олійник та ін.).

30. Розвиток шкільної географії освіти у XX-XXI ст. в Україні.

Перелік запитань з курсу «Прикладна фізична географія»

1. Прикладна фізична географія як науковий напрям: об'єкт, предмет, мета, завдання, структура та місце в системі географічних наук.
2. Географічна оболонка як цілісна природна система: складові, основні закономірності функціонування та значення їх урахування у прикладних фізико-географічних дослідженнях.
3. Природні територіальні комплекси та геосистеми як об'єкти прикладних фізико-географічних досліджень: структура, властивості, функціонування та ієрархічність.
4. Геосистемний підхід у прикладній фізичній географії: сутність, принципи та можливості використання для обґрунтування практичних рішень.
5. Система методів прикладних фізико-географічних досліджень: класифікація, особливості та сфери застосування польових, камеральних, порівняльно-географічних, картографічних, статистичних і балансових методів.
6. Системний і геосистемний аналіз у фізико-географічних дослідженнях: принципи, етапи та прикладне значення.
7. Фізико-географічне районування та оцінювання територій: принципи, критерії, система таксономічних одиниць та використання результатів у прикладних дослідженнях.
8. Геоінформаційні технології у прикладній фізичній географії: просторові дані, основні напрями ГІС-аналізу та можливості їх використання для оцінювання стану геосистем.
9. Дистанційне зондування Землі у прикладних фізико-географічних дослідженнях: види даних, напрями використання та поєднання матеріалів ДЗЗ із ГІС-технологіями.
10. Цифрові моделі рельєфу, просторові дані та відкриті геоінформаційні ресурси: можливості використання у прикладних фізико-географічних дослідженнях.
11. Антропогенний вплив на природне середовище: основні види, джерела, форми прояву та наслідки трансформації геосистем.
12. Природно-антропогенні геосистеми: особливості формування, функціонування та методичні підходи до оцінювання їх стану.
13. Оцінювання антропогенного навантаження та трансформації геосистем: критерії, показники, методи оцінювання та просторова диференціація.

14. Геоекологічне оцінювання територій: мета, принципи, критерії, показники та використання картографічних і геоінформаційних методів.

15. Стійкість геосистем до природних та антропогенних впливів: поняття, критерії оцінювання, саморегуляція, відновлюваність і допустиме антропогенне навантаження.

16. Фізико-географічне прогнозування: сутність, завдання, принципи, види прогнозів та їх значення для управління територіями.

17. Сценарний підхід і моделювання змін геосистем: принципи побудови сценаріїв та можливості їх використання у прикладних фізико-географічних дослідженнях.

18. Комплексне фізико-географічне оцінювання території: сутність, принципи, критерії, система показників та основні етапи проведення.

19. Оцінювання природних умов території: рельєф, кліматичні, водні, ґрунтові та біотичні чинники та їх значення для господарського використання території.

20. Природні ресурси та природно-ресурсний потенціал території: поняття, структура, принципи комплексного оцінювання та значення для обґрунтування напрямів природокористування.

21. Раціональне природокористування як напрям прикладної фізичної географії: принципи, критерії та фізико-географічне обґрунтування використання природних ресурсів.

22. Оптимізація природокористування: допустимі навантаження на геосистеми, функціональне зонування, охорона та відновлення природного середовища.

23. Прикладна фізична географія у просторовому плануванні територій: природні передумови, природні обмеження та геосистемне обґрунтування територіального розвитку.

24. Ландшафтне та функціональне зонування територій: принципи, критерії, методи та значення для просторового планування й управління територіями.

25. ГІС, ДЗЗ і тематичне картографування у просторовому плануванні: можливості комплексного використання для обґрунтування та прийняття управлінських рішень.

26. Природна небезпека, вразливість і природний ризик: сутність понять, їх взаємозв’язок та класифікація небезпечних природних процесів і явищ.

27. Оцінювання природних небезпек і ризиків: просторово-часовий аналіз, оцінювання вразливості територій, картографування та ГІС-аналіз.

28. Запобігання та мінімізація наслідків природних небезпек: роль прикладних фізико-географічних досліджень у розробленні заходів із запобігання, зменшення ризику та адаптації.

29. Глобальні та регіональні зміни природного середовища: вплив сучасних кліматичних змін на функціонування, стійкість і трансформацію геосистем.

30. Прикладна фізична географія у забезпеченні сталого розвитку територій: природничо-географічні засади сталого розвитку, екосистемний і природоорієнтований підходи, адаптація територій до природних та антропогенних змін.

Перелік запитань з курсу «Сучасні концепції суспільної географії»

1. Об’єкт, предмет суспільної географії.
2. Структура суспільної географії. Класифікація наукових дисциплін суспільної географії.
3. Зв’язки суспільної географії з іншими науками.
4. Методи суспільної географії.
5. Завдання суспільної географії на сучасному етапі розвитку науки та становлення української самостійної держави.
6. Особливості історичного розвитку суспільної географії
7. Зародження і становлення суспільної географії в Україні
8. Внесок сучасних українських вчених у розвиток суспільної географії
9. Вплив різноманітних факторів на формування концепцій у суспільній географії
10. Поняття про наукову теорію і концепцію
11. Класифікація суспільно-географічних теорій і концепцій
12. Основні геоекологічні теорії та концепції: загальна характеристика
13. Концепція сталого розвитку
14. Географічний детермінізм та інвайронменталізм
15. Географо-демосоціальні теорії і концепції: загальна харектеристика
16. Теорії систем розселення
17. Теорія просторової поведінки людини
18. Теорія дифузії інновацій
19. Геоекономічні теорії і концепції: загальна характеристика
20. Теорія штандарту сільського господарства Й. Тюнена
21. Теорія штандорту промисловості А. Вебера
22. Концепція гнучкої територіальної організації виробництва
23. Теорія «полюсів зростання»
24. Теорія територіального комплексування
25. Теорія територіального системоформування.
26. Теорії економічного районування: історичний досвід та сучасний стан
27. Геополітичні теорії та концепції: загальна характеристика
28. Теорії і концепції держави
29. Теорія держави Ф. Ратцеля
30. Геополітичні концепції та доктрини України

Перелік запитань з курсу «Географія мінеральних ресурсів України»

1. Завдання і напрямки геолого-мінералогічних досліджень мінерально-сировинних ресурсів (МСР)

2. Особливості мінеральних ресурсів, етапність їхнього вивчення та освоєння
3. Природничо-географічний напрям досліджень МСР
4. Геоекологічний напрям вивчення МСР
5. Економіко-географічні дослідження МСР
6. Суть конструктивно-географічного напрму вивчення МСР
7. Потенціал МСР України
8. Економіко-географічна типізація МСР України
9. Компонентна структура МСР України
10. Районування території України за МСР
11. Раціональне використання та охорона надр в Україні
12. Охорона водних ресурсів при гірничих роботах
13. Охорона атмосферного повітря при гірничо-видобувних роботах
14. Спектр геоекологічних проблем районів видобутку корисних копалин
15. Стан та основні завдання охорони надр в Україні
16. Охорона земель та рекультивація порушених гірничими роботами територій
17. Геоекологічний моніторинг
18. Геоекологічні проблеми Львівсько-Волинського вугільного басейну
19. Геоекологічні проблеми Криворізького залізорудного басейну
20. Геоекологіні проблеми нафтогазоносних провінцій
21. Сучасний стан та перспективи торфових ресурсів в Україні
22. Сучасний стан перспективи буровугільних ресурсів в Україні
23. Перспективні напрямки використання енергетичної сировини
24. Перспективи використання нетрадиційних джерел вуглеводнів в Україні
25. Перспективи використання нетрадиційних джерел вуглеводнів в Україні
26. Сировинна база залізних руд в Україні
27. Сировинна база титану в Україні
28. Бальнеологічні ресурси України
29. Техногенна сировина в Україні
30. Вугільні басейни України

Перелік запитань з курсу «Методика навчання географії»

1. Методика навчання географії як педагогічна наука: предмет, завдання, структура та міждисциплінарні зв'язки.
2. Мета, зміст і результати навчання географії у сучасній базовій та профільній середній школі.
3. Нормативно-концептуальні засади сучасної географічної освіти.
4. Сучасні тенденції розвитку методики навчання географії.
5. Трансформація ролі вчителя географії в умовах сучасної школи.
6. Особливості методики навчання географії в умовах переходу до нової профільної середньої освіти.
7. Компетентнісний підхід у навчанні географії: сутність, структура та методичне значення.

8. Предметна географічна компетентність та її формування в освітньому процесі.

9. Діяльнісний підхід до навчання географії та його роль у формуванні результатів навчання.

10. Групи результатів навчання та способи їх формування на уроках географії.

11. Навчальне завдання як засіб реалізації компетентнісного і діяльнісного підходів.

12. Особливості компетентнісного навчання географії у 6–9 та 10–12 класах.

13. Формування просторового мислення учнів засобами географічної освіти.

14. Зміст сучасної шкільної географічної освіти та принципи його добору.

15. Державний стандарт і модельні навчальні програми як основа проєктування навчання географії.

16. Модельна навчальна програма з географії: структура, зміст і можливості професійної адаптації вчителем.

17. Особливості конструювання змісту географічної освіти для 6–9 та 10–12 класів.

18. Співвідношення навчальної теми, навчальної проблеми, очікуваного результату та навчального завдання.

19. Методичне проєктування навчальної теми: від очікуваного результату до навчальної діяльності учня.

20. Використання актуальних суспільних, екологічних та просторових проблем у змісті географічної освіти.

21. Інноваційні технології навчання географії: сутність, класифікація та методичні можливості.

22. Проблемне навчання географії: проблемна ситуація, проблемне запитання та географічна задача.

23. Дослідницьке навчання географії: структура та організація навчального дослідження.

24. Проєктне та кейс-навчання у шкільній географічній освіті.

25. Навчальне моделювання та аналіз географічних даних у процесі навчання географії.

26. Диференціація та персоналізація навчання географії.

27. Практико-орієнтоване навчання як засіб формування здатності застосовувати географічні знання.

28. Цифрове освітнє середовище та цифрова компетентність сучасного вчителя географії.

29. Цифрові географічні ресурси та критерії їх методично доцільного добору.

30. Геоінформаційні системи у шкільній географічній освіті: можливості та методичні особливості використання.

31. Вебкартографія та інтерактивні карти у навчанні географії.

32. Використання цифрових географічних ресурсів у 6–9 та 10–12 класах.

33. Цифрові інструменти для організації дослідницької та проєктної діяльності учнів.

34. Штучний інтелект у навчанні географії: дидактичні можливості, обмеження, ризики та академічна доброчесність.

35. Географічне дослідження як метод формування предметних і ключових

компетентностей.

36. Структура та етапи організації учнівського географічного дослідження.

37. Методи збору, опрацювання та інтерпретації географічних даних у навчальному дослідженні.

38. Польові дослідження у шкільній географічній освіті: етапи, методи та організація.

39. Локальні та краєзнавчі дослідження як засіб практичного навчання географії.

40. Проєктна діяльність учнів у базовій та профільній школі: етапи, результати та оцінювання.

41. Практико-орієнтовані географічні дослідження та їх зв'язок із реальними проблемами території.

42. Сучасний урок географії: структура, типологія та методичне проєктування.

43. Форми організації навчальної діяльності учнів на уроках географії.

44. Поєднання індивідуальної, парної, групової та фронтальної роботи на уроках географії.

45. Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів у 6–9 та 10–12 класах.

46. Організація самостійної та дослідницької діяльності учнів на уроках географії.

47. Особливості організації практичних, польових та інтегрованих занять із географії.

48. Безпечне та інклюзивне освітнє середовище на уроках географії.

49. Сучасна концепція оцінювання результатів навчання учнів.

50. Функції, принципи та види оцінювання у географічній освіті.

51. Формувальне оцінювання на уроках географії: сутність, етапи та інструменти.

52. Особливості оцінювання результатів навчання географії у 6–9 та 10–12 класах.

53. Методика розроблення компетентнісно орієнтованих діагностичних і підсумкових завдань із географії.

54. Критерії та рубрики оцінювання географічних досліджень, проєктів і практичних робіт.

55. Самооцінювання та взаємооцінювання учнів у навчанні географії.

56. Професійна діяльність сучасного вчителя географії: функції, ролі та професійна автономія.

57. Методичне забезпечення навчання географії: структура, компоненти та принципи добору.

58.Адаптація змісту та методики навчання географії до сучасних суспільних, екологічних і технологічних викликів.

59. Методична творчість і професійна рефлексія вчителя географії.

60. Безперервний професійний розвиток учителя географії та формування індивідуальної траєкторії професійного зростання.

3. МЕТОДИКА ТА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Для проведення комплексного кваліфікаційного екзамену розроблено білети, які містять 3 запитання, на які здобувач повинен дати повну вичерпну відповідь. Перелік запитань у білеті містить: 1 запитання із циклу фізико-географічних дисциплін, 1 запитання із циклу суспільно-географічних дисциплін або історії географічної науки та 1 запитання із методики навчання географії.

Проведення комплексного кваліфікаційного іспиту проводиться очно у спеціально обладнаній аудиторії. В умовах, коли можливості фізичного відвідування приміщень університету здобувачами обмежені або відсутні, традиційні інструменти атестації не можуть бути застосовані з причин непереборної сили (воєнні дії, природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини), у ТНПУ як правило, застосовується дистанційна або змішана форма проведення атестації.

Комплексний кваліфікаційний екзамен проводиться в усній формі.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ НА ЗАВДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «МАГІСТР»

Загальні вимоги до виконання екзаменаційних завдань, що забезпечують максимальну оцінку:

- здатність до застосування знань, їх диференціювання, інтеграції та уніфікації аналізу фактів, прогнозу результатів;
- правильність та повнота рішень;
- грамотність, лаконізм і логічна послідовність викладу.

4.1. Структура екзаменаційного білета

Структура екзаменаційного білету	Максимальна кількість балів
1. Запитання із циклу фізико-географічних дисциплін	30
2. Запитання із циклу суспільно-географічних дисциплін або історії географічної науки	30
3. Запитання із методики навчання географії	40

4.2. Критерії оцінювання якості підготовки

Критерії оцінювання розроблені кафедрою географії та методики її навчання й затверджені вченою радою географічного факультету.

Результати складання державного екзамену визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» за національною шкалою, кількістю балів за 100-бальною шкалою та оцінкою за шкалою ECTS.

Кіль-кість балів	Оцінка за ECTS	Визначення	Оцінка за національ. шкалою
90-100	A	Здобувач на високому рівні володіє теоретичними знаннями географічних дисциплін та методики навчання географії. Відповіді на запитання екзаменаційного білету ґрунтовні, висвітлені повністю, аргументовані, відзначаються високим (творчим) рівнем компетентності студента.	Відмінно
85-89	B	Здобувач добре володіє теоретичними знаннями географічних дисциплін та методики їх навчання. Відповіді на запитання екзаменаційного білету висвітлені глибоко, ґрунтовно, відзначаються достатнім рівнем компетентності студента, однак зустрічаються незначні неточності.	Добре
75-84	C	Здобувач показав достатній рівень володіння теоретичними знаннями географічних дисциплін та методики їх навчання. Зміст відповіді на запитання екзаменаційного білету ґрунтовний, логічний, аргументований, проте є окремі теоретичні та фактичні помилки, які вказують на недосконалу компетентність студента.	Добре
65-74	D	Здобувач в основному правильно застосовує теоретичні знання з географічних дисциплін та методики їх навчання. Під час усної відповіді проявив середній рівень компетентності. Відповідь супроводжується значними фактичними та змістовними помилками.	Задовільно
60-64	E	Здобувач виявив поверхові знання й недостатнє розуміння основних положень навчального матеріалу географічного та методичного змісту. Під час усної відповіді припускається значної кількості фактичних і теоретичних помилок.	Задовільно
1-59	FX, F	Здобувач не володіє основним змістом екзаменаційних дисциплін, не знає фактичного матеріалу, не володіє поняттєво-термінологічним апаратом професійно-орієнтованих дисциплін. Усна відповідь часткова, з грубими фактичними та теоретичними помилками.	Незадовільно

Підсумкова оцінка за державному екзамені складається із сумарної оцінки за відповідь на три запитання екзаменаційного білету.

Система оцінювання. Максимальна кількість балів за відповідь на запитання білету – 100 балів, при цьому за 1 та 2 питання – максимально по 30 балів; 3 питання – 40 балів.

Рівня знань «відмінно» за відповідь на питання екзаменаційного білету досягнуто, якщо відповідь є ґрунтовною, аргументованою та повністю розкриває зміст завдання (90-100 балів), «добре» – зміст відповіді ґрунтовний, логічний, аргументований, проте є окремі теоретичні та фактичні помилки (75-89 балів); «задовільно» –відповідь здобувача із значною кількістю фактичних і теоретичних помилок (60-74 бали); «незадовільно» – відповідь здобувача часткова, з грубими фактичними та теоретичними помилками, відповідь відсутня (0-59 балів).

4.3. Підведення підсумків комплексного державного екзамену

Рішення щодо оцінки знань студента приймається Екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням простою більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. За умови рівності кількості голосів вирішальним є голос голови.

Результати перевірки заносяться у «Протокол», «Індивідуальний навчальний план студента», «Відомість», а згодом вносяться окремим записом в «Додаток до диплома».

Результати державного екзамену за фахом оголошуються студентам у день його проведення після оформлення протоколів екзаменаційної комісії.

У випадку незгоди з оцінкою випускник має право подати апеляцію. Апеляція на ім’я ректора університету подається ректору або першому проректору. Апеляція подається в день проведення кваліфікаційного екзамену.

У випадках отримання загальної оцінки «незадовільно» (F або FX) студент має право повторно скласти екзамен лише через рік.

Протоколи засідання Державної екзаменаційної комісії, залікові книжки з проставленими в них оцінками підписуються головою і членами комісії.

5. СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

5.1 Джерела інформації з курсу «Історія та методологія географічної науки»

1.Влах М. Р. Історія географії: навч. посібник, Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 336 с.

2. Влах М., Котик Л. Теорія і методологія географічної науки: навч. посібник, Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 344 с.

3. Нємець К. А., Нємець Л. М. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу: навч.-метод. посібник, Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. 172 с.

4. Олійник Я. Географічна наука в Україні: становлення і розвиток, Київ: Ніка-Центр, 2007. 148 с.

5. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії: навч. посібник, Одеса: Астропринт, 2009. 544 с.

6. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Пилипенко І. О., Яворська В. В. Методологічні основи географії: Ландшафтна оболонка Землі. Довкілля: нач. посіб., Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 348 с.

7. Шаблій О. Суспільна географія: у 2-х кн., Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. Кн. 1. 814 с.; Кн. 2. 706 с.

8. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії: навч. посібник, Львів: Вид. центр ЛНУ І. Франка, 2003. 444 с.

9. Історія і методологія географічної науки https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=3026

10. Новітня українська суспільна географія: хрестоматія / [упоряд. та автор бібліогр. статей проф. О. Шаблій], Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. 1008 с.

11. Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Вступ до соціальної географії: навч. посібник, Київ: Знання, 2000. 204 с.

12. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Яворська В. В., Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики, нач. посіб., Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 372 с.

13. Шевчук С. М. Суспільна географія в Україні (теорія та практика досліджень): монографія, Полтава: ТОВ «АСМІ», 2017. 481 с.

14. Географія: історія, науковці, країни світу [Електронний ресурс], Режим доступу: http://geograf. at.ua.

15. Українська наукова інтернет-спільнота [Електронний ресурс], Режим доступу: http://www.nauka-online.org.

5.2. Джерела інформації з курсу «Прикладна фізична географія»

1. Лужанська Т. Ю., Лета В. В. Прикладна фізична географія: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спец. 106 «Географія». Мукачево: МДУ, 2024. 120 с.

2. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір: монографія: у 2 т. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2005. 503 с.

3. Гродзинський М. Д. Основи ландшафтної екології: підручник. Київ: Либідь, 1993. 224 с.
4. Маринич О. М., Шищенко П. Г. Фізична географія України: підручник. Київ : Знання, 2005. 511 с.
5. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Яворська В. В. Методологічні засади географії : підручник. Херсон: Гельветика, 2018. 366 с.
6. Шищенко П. Г. Прикладна фізична географія: навч. посіб. Київ: Вища школа, 1988. 192 с.

5.3. Джерела інформації з курсу «Сучасні концепції суспільної географії»

1. Влах М., Котик Л. Теорія і методологія географічної науки : навч. посібник для самостійної роботи студентів. Львів : ЛНУ імені І.Франка, 2019. 122 с.
2. Круль В. П. Теорія і методологія географічної науки (ретроспективний огляд до 70-80-х рр. XX ст.): навч. посібник. Чернівці : ЧНУ, 2018. 344 с.
3. Лажнік В., Пугач С. Зарубіжні теорії суспільної географії : методичні рекомендації до практичних занять для студентів денної форми навчання / Волинський національний університет імені Лесі Українки, географічний факультет, кафедра економічної та соціальної географії. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2023. 46 с.
4. Словник суспільної географії. URL: https://geohub.org.ua/node/5214
5. Соціальна географія : підручник / за ред. Л. Нємець та К. Мезенцева. Київ : Фенікс, 2019. 304 с.
6. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії. Одеса, 2001. 345 с.
7. Топчієв О. Г. Новий погляд на географію : географічні імперативи. Український географічний журнал. 2022. № 3. С. 3–10. DOI: https://doi.org/10.15407/ugz2022.03.003
8. Топчієв О. Г., Мальчикова Д.С., Пилипенко І.О., Яворська В. В. Методологічні засади географії: підручник. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова, 2019. 352 с.
9. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії : підручник. Львів: Видавничий центр ЛНУ, 2003. 443 с.
10. Шаблій О.І. Основи суспільної географії. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2012. 296 с. https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/osnovy-suspGeography_Shabliy.pdf
11. Шаблій О. Суспільна географія: у двох кн. Книга перша. Проблеми теорії, історії та методики дослідження: [вибрані праці]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 814 с.

5.4. Джерела інформації з курсу «Географія мінеральних ресурсів України»

1. Сивий М., Паранько І., Іванов Є. Географія мінеральних ресурсів України: монографія. К.: Либідь, Простір М, 2013. 683 с.

2. Сивий М., Паранько І. Географія мінеральних ресурсів України. Посібник. Т.: вид-во ТНПУ ім. Гнатюка, 2015. 455 с.

3. Білецький В. Мінеральні ресурси та добувна промисловість країн світу: Україна/Гірничий енциклопедичний словник. Т.3. Донецьк, 2004-2005.

4. Грінченко О.В., Курило М.В., Михайлов В.А. та ін. Металічні корисні копалини України: підручник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2006. 218 с.

5. Михайлов В.А. та ін. Неметалічні корисні копалини України: підручник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2007. 512 с.

6. Мінеральні ресурси України. Довідник. К.: Геоінформ, 2022.

7. Паранько І., Бурман Л., Ярков С. Мінерально-сировинний потенціал України. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. 332 с.

8. Руденко Л.Г., Палієнко В.П., Шевченко М.М. та ін. Конструктивно-географічні напрями раціонального природокористування у зв'язку з розвитком мінерально-сировинної бази України (концептуальні аспекти) // Український географічний журнал. 2003.- №4. С.11-18.

9. Сивий М.Я. Мінеральні ресурси Поділля: конструктивно-географічний аналіз і синтез. Т.: Підручники і посібники,2004. 657 с.

5.5. Джерела інформації з курсу «Методика навчання географії»

1. Державний стандарт базової середньої освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 30 верес. 2020 р. № 898.

2. Державний стандарт профільної середньої освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25 лип. 2024 р. № 851.

3. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти : наказ МОН України від 02 серп. 2024 р. № 1093.

4. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ МОН України від 29 серп. 2024 р. № 1225.

5. Про затвердження типової освітньої програми для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти : наказ МОН України від 26 трав. 2025 р. № 765.

6. Модельні навчальні програми для 6–9 класів Нової української школи : Географія. Міністерство освіти і науки України. 2022.

7. Модельні навчальні програми для 10–12 класів Нової української школи : Географія. Міністерство освіти і науки України. 2026.

8. Альтгайм Л. Значення використання цифрових технологі та соціальних мереж у популяризації географічної освіти / Л. Альтгайм // Актуальні проблеми та перспективи розвитку регіонів: матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 17 березня 2026 року). Рівне: РВЦ МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2026. С. 281-283

9. Альтгайм Л. Б. Значення краєзнавчих досліджень та екскурсій у навчанні географії і реалізації національного виховання школярів / Л. Б. Альтгайм // Progressive Approaches in Science and Engineering : Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference (July 29-31, 2026 Copenhagen, Denmark). – Copenhagen : International Scientific Unity, 2026. – P. 72-75.

DOI : 10.70286/ISU-29.07.2026.002

10. Альтгайм Л. Б. Методика навчання географії: методичні рекомендації для проведення лабораторних занять для студентів першого освітньо-наукового ступеня (бакалавра) «Середня освіта (Географія)» /Л.Б.Альтгайм. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2025, 128 с.

11. Альтгайм Л. Маркетингові інструменти для підвищення зацікавленості до географії / Л. Альтгайм // Львівська суспільна географія: виміри, виклики, контексти : матеріали наукової конференції, присвяченої 80-річчю кафедри економічної і соціальної географії імені професора Олега Шаблія Львівського національного університету імені Івана Франка (Україна, м. Львів, 23– 24 жовтня 2025 року). – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2025. – С. 108-111

12. Альтгайм Л. Б. Розвиток креативного мислення на уроках географії у старшій профільній школі / Л. Б. Альтгайм // Профільна середня освіта: виклики пілотування та перспективи розвитку: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 12 січня 2026 р.). – Тернопіль : Тернопільський академічний ліцей «Українська гімназія ім. І. Франка : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2026. – С. 62-65

13. Альтгайм Л. Б. Роль краєзнавчих екскурсій у національному вихованні школярів в умовах воєнного стану / Л. Б. Альтгайм, О. О. Семеген // Географія та туризм: матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (15 січня 2026 р.). – Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2026. – С. 21-24

14. Альтгайм Л.Б. Роль організації проведення екскурсій для школярів у м. Тернопіль для національного виховання / Л. Альтгайм, Л. Заставецька, К. Ратушняк // Актуальні питання історії України, всесвітньої історії, географії та методик їх викладання : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Рівне, 27 травня 2024 року) . – Рівне, 2024. – С. 108-112

15. Альтгайм Л. Б. Роль маркетингових стратегій у популяризації географії як шкільного навчального предмету / Л. Б. Альтгайм // Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXXII КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ) : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 29–30 травня 2025 р.). – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2025. – С. 62-64

16. Althaim L. The importante of developing a new distance learning methodology under martial law / L. Althaim // 17th International Mardin artuklu scientific researches conference. (June 01-03, 2026). – Mardin, Türkiye, 2026. – P. 298.

17. Андрійчук Т., Власенко Р. Особливості використання інноваційних технологій у процесі підготовки майбутнього учителя географії. Освіта. Інноватика. Практика. 2024. Т. 12, № 9. С. 7–14. DOI: 10.31110/2616-650X-vol12i9-001.

18. Бірюкова Н. В., Канська В. В. Використання активних методів навчання у процесі вивчення шкільних курсів географії. Scientific Notes of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Section Theory and Methods of Teaching Natural Sciences. 2024. № 6. С. 34–45. DOI: 10.31652/2786-5754-2024-6-34-45.

19. Бірюкова Н. В., Романюк Р. К. Методичні особливості використання дослідницької технології навчання в процесі вивчення географії. Scientific Notes of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Section Theory and

Methods of Teaching Natural Sciences. 2025. № 9. С. 19–28. DOI: 10.31652/2786-5754-2025-9-19-28.

20. Вішнікіна Л. П., Давиденко О. Закордонний досвід формування природничої компетентності майбутніх учителів географії. Українська професійна освіта. 2025. № 18. С. 20–32. DOI: 10.33989/2519-8254.2025.18.347619.

21. Вішнікіна Л. П., Шуканова А. А., Федій О. А. та ін. Компетентнісне навчання та викладання географії в закладах загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. Полтава, 2022. 265 с.

22. Галушка Л. С. Створення компетентнісно орієнтованих завдань з географії за допомогою технологій штучного інтелекту. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. 2025. Т. 3, № 59. С. 137–145. DOI: 10.31376/2410-0897-2025-3-59-137-145.

23. Канський В., Дишкант А. Використання конструктивних інновацій на уроках географії в Новій українській школі. Scientific Notes of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Section Theory and Methods of Teaching Natural Sciences. 2023. № 4. С. 37–50. DOI: 10.31652/2786-5754-2023-4-37-50.

24. Панасюра Г. С., Артеменко Р. Ю. Нестандартний урок географії: класифікація, методика застосування. Наукові записки Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Географічні науки. 2024. Т. 2, вип. 5. С. 31–37. DOI: 10.5281/zenodo.10975605.

25. Лаврук М. М. Загальна методика навчання географії : практичні роботи. Львів, 2023. 144 с.

26. Науменко С. О. Підручник географії як засіб організації проєктної діяльності здобувачів базової освіти. Проблеми сучасного підручника. 2024. Вип. 33. С. 175–188. DOI: 10.32405/2411-1309-2024-33-175-188.

27. Ткачук Н. М., Озюк У. М. Моделювання уроку географії в умовах дистанційного навчання. Академічні студії. Серія «Педагогіка». 2025. № 1. С. 120–129. DOI: 10.52726/as.pedagogy/2025.1.17.

28. Топузов О. М., Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Загальна методика навчання географії : підручник. Київ, 2012. 512 с.

29. Bourke T., Mills R., Lane R. (eds.). Assessment in Geographical Education: An International Perspective. Cham : Springer, 2022. VIII, 232 p. DOI: 10.1007/978-3-030-95139-9.

30. Sekarrini C., Sumarmi, Bachri S., Tarya D., Giofandi E. Project-based learning: Does it affect geographic literacy skills and learning outcomes? Cypriot Journal of Educational Sciences. 2024. Vol. 19, No. 3. DOI: 10.18844/cjes.v19i3.7794.

31. Meechandee S., Meekaew N. Integrating phenomenon-based learning and GIS to improve geo-literacy and student engagement: an action research approach. Discover Education. 2025. Vol. 4. Art. 91. DOI: 10.1007/s44217-025-00468-9.

32. Listiqowati I., Budijanto, Sumarmi, Ruja I., Putra E., Ishak N. A. Project-based Flipped Classroom (PjBFC) for enhancing 4C skills in Geography learning. Jurnal Pendidikan Geografi: Kajian, Teori, dan Praktek dalam Bidang Pendidikan dan Ilmu Geografi. 2025. Vol. 30, No. 1. P. 71–86. DOI: 10.17977/2527-628X.1179.

Заставецька Л. Б., Сивий М.Я., Альтгайм Л. Б., Мариняк Я.О., Таранова Н. Б.

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

для здобувачів спеціальності А4.07 Середня освіта (Географія)

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр»

Формат 60×84/16.
Гарнітура Times New Roman.
Умов. друк. арк. 4,8
Наклад 10 прим.
Видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка.
46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2